

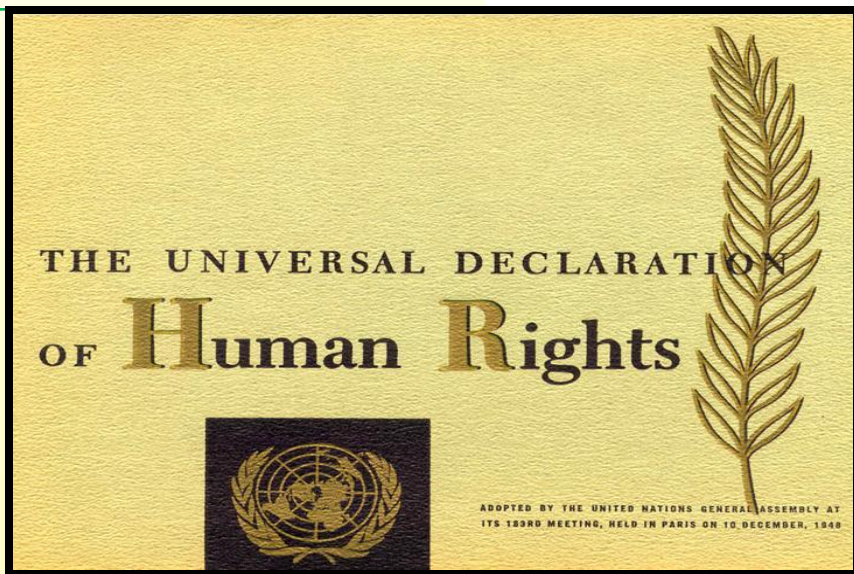
การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สมชาย หอมลออ

ทนายความ

ที่ปรึกษามูลนิธิผสานวัฒนธรรม
อดีตรรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.)
อดีตรรรมการบริหารสภาพทนายความ

มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระ เสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

- การบังคับใช้กฎหมาย
 - ◆ เจ้าหน้าที่ตำรวจของ สตช.
 - ◆ เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะด้าน เช่น ป่าไม้ ขนส่ง สรรพกร
- การสอบสวนและสั่งคดี
 - ◆ พนักงานสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน
 - ◆ พนักงานอัยการ สั่งคดีและเป็นโจทก์ดำเนินคดีในศาล
- การพิจารณาพิพากษาคดี ศาลชั้นต้น อุทธรณ์ และฎีกา
- การบังคับโทษ พนักงานราชทัณฑ์
- งานสนับสนุน พนักงานคุมประพฤติ นิติวิทยาศาสตร์ ฯลฯ
- ทนายความ
- ประชาชน สังคม ชุมชน สื่อ ฯลฯ

แนวทางในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

- ยึดหลักวิชาการ
- นำไปสู่ระบบการดำเนินคดีโดยรัฐ
- นำไปสู่การดำเนินคดีที่ศาลมีบทบาทในการแสวงหาความจริง (ระบบไต่สวน)
- ความเข้มแข็งของ Fair Trial ประสมประสานหลักสิทธิมนุษยชนและนิติธรรม/นิติรัฐ
- การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และสังคม
- ความโปร่งใส ตรวจสอบได้โดยผู้เกี่ยวข้อง ชุมชน สังคม และสถาบันทางวิชาการ
- ลดการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก

พัฒนาระบบยุติธรรมทางเลือก

- ให้ประชาชน ชุมชน สังคมมีความเข้าใจปัญหาอาชญากรรมอย่างถูกต้อง และมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม
- ควรพัฒนากลไกและกระบวนการยุติธรรมทางเลือกเพื่อคัดกรองบุคคลก่อนเข้าสู่และออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก
- ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ปฏิรูปสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) และอัยการ

- กระจายอำนาจ (บุคคลากร) การบังคับใช้กฎหมาย ไปให้
 - ◆ หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายนั้นๆ โดยตรง เช่น ป่าไม้ ฯลฯ
 - ◆ ท้องถิ่น
- สร้างตำรวจส่วนกลางและภูมิภาค (เป็นส่วนหนึ่งของส่วนกลาง) ให้เข้มแข็ง
- แยกงานสอบสวนจาก สตช. โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการ รวมทั้งรับผิดชอบมาตรการบังคับก่อนฟ้องคดี เช่น การขอหมายจากศาล
- กระจายให้เป็นอิสระและพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์และพิสูจน์หลักฐาน
- ลดจำนวนตำรวจใน สตช. เพิ่มค่าจ้างและสวัสดิการ และประสิทธิภาพ
- ลดวัฒนธรรมและระบบแบบทหารใน สตช.
- พัฒนาโรงเรียนตำรวจเป็นสถาบันการสืบสวนสอบสวน

งานด้านการศาล

- พัฒนาเพื่อนำไปสู่กระบวนการพิจารณาคดีโดยระบบไต่สวน
- พัฒนาระบบการคัดเลือกผู้พิพากษาเพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ วุฒิภาวะ และคุณธรรมมาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
- สร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบการตรวจสอบโดยศาล
- ศาลสูงควรเป็นศาลนั่งพิจารณาคดี
- ส่งเสริมสถาบันทางวิชาการในการตรวจสอบการพิจารณาพิพากษาคดี
- ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดอำนาจศาล และดูหมิ่นศาล
-

พัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน

- ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของสังคมในปัญหาอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- พัฒนาระบบการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย โดยเฉพาะในคดีอาญา
- การให้คำปรึกษาแก่ประชาชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- อาจต้องนำระบบ Public Defender มาใช้

HUMAN RIGHTS AND JUSTICE FOR ALL

